

РОЗДІЛ VI
***Бухгалтерський облік, аналіз,
статистика та математичні
методи й інформаційні технології
в економіці***

УДК 332.72

Шворак Анатолій,
доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки;
м. Луцьк; ORCID ID 0000-0003-2077-5308
e-mail:ams95@ukr.net

Кулинич Мирослава,
кандидат економічних наук, доцент,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра обліку і аудиту;
м. Луцьк; ORCID ID 0000-0001-9024-2924
e-mail: kulmiros@bigmir.net
<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-01-121-128>

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ КІЛЬКОСТІ І ЯКОСТІ ЗЕМЕЛЬ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ВІДНОСИН**

Земля потребує належної організації обліку при прийнятті управлінських рішень. Використовуючи землю у виробничому процесі, агропідприємства виокремили її у складі об'єктів бухгалтерського обліку.

У сучасних умовах економічного розвитку виникла потреба вдосконалити існуючий організаційно-економічний механізм регулювання ефективного використання земель на усіх рівнях управління, в усіх галузях і сферах національної економіки.

В Україні облік ведеться з необхідною повнотою і детальністю залежно від певних груп ознак земель згідно Закону України «Про державний земельний кадастр». Кадастр набув статусу єдиної державної геоінформаційної системи.

Ключові слова: земельні ресурси, облік землі, нормативне регулювання, сільськогосподарське виробництво, земельні відносини, бухгалтерський облік.

Шворак Анатолій,
доктор экономических наук, доцент, заведующий кафедры учета и аудита;
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки;
г. Луцк; ORCID ID 0000-0003-2077-5308 e-mail:ams95@ukr.net

Кулинич Мирослава,
кандидат экономических наук, доцент, кафедра учета и аудита;
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
г. Луцк, ORCID ID 0000-0001-9024-2924
e-mail: kulmiros@bigmir.net

**ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ УЧЕТА КОЛИЧЕСТВА
И КАЧЕСТВА ЗЕМЕЛЬ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ
РАЗВИТИЯ АГРАРНЫХ ОТНОШЕНИЙ**

Земля нуждается в надлежащей организации учета при принятии управленческих решений. Используя землю в производственном процессе, агропредприятия выделили ее в составе объектов бухгалтерского учета.

В современных условиях экономического развития возникла необходимость усовершенствовать существующий организационно-экономический механизм регулирования эффективного использования земель на всех уровнях управления, во всех отраслях и сферах национальной экономики.

В Украине учет ведется с необходимой полнотой и детальностью в зависимости от определенных групп признаков земель согласно Закону Украины «О государственном земельном кадастре». Кадастр получил статус единственного государственного геоинформационной системы.

Ключевые слова: земельные ресурсы, учет земли, нормативное регулирование, сельскохозяйственное производство, земельные отношения, бухгалтерский учет.

Shvorak Anatolii,
Doctor of Economics, associate Professor,
East European National University Named After Lesya Ukrainka,
Accounting and Audit Department;
Lutsk; ORCID ID 0000-0003-2077-5308 e-mail:ams95@ukr.net

Kulynych Myroslava,
PhD in Economics, associate Professor,
Lesia Ukrainka Eastern European National University,
Accounting and Audit Department;
Lutsk; ORCID ID 0000-0001-9024-2924
e-mail: kulmiros@bigmir.net

STATE REGULATION OF ACCOUNTING OF LAND QUANTITY AND QUALITY AT THE MODERN STAGE OF DEVELOPMENT OF AGRARIAN RELATIONS

The land demands the proper organization of accounting when deciding management questions. Using land in production process agro-industrial enterprizes detached it in the part of objects of accounting.

In the modern conditions of economic development the demand arose to improve the existing organization-economic mechanism of regulation of efficient use of lands on all levels of management, in all branches and spheres of national economy.

The modern stage of development of agrarian relations determines the necessity of continuing the problems research related with generalization of historical experience of realization of business accounting of land resources in the country, of deepening tasks and improvement of methodological aspects of its realization.

In Ukraine the accounting is realized with necessary completeness and detail depending on certain groups of lands characteristics according to the Law of Ukraine 'On the state land cadastre'. The cadaster acquired the status of the only state geoinformation system. The cadastre must contain the information about lands situated in the limits of the state border of Ukraine, their target use, the limitation in their use and also the data on quantity and quality characteristics of lands, their estimation about lands distribution among owners and users.

The questions of lands accounting in the conditions of formation and strengthening the market become especially actual in the relation with demand to receive by users the exact and authentic information about the state, quality and estimation of land resources, the efficiency of their use in consolidation of lands.

The liberalization of lands relations will ensure the market formation of price on land, will positively influence on competitive relations, the rise of innovation activity of farms for formation of competitive agro-industrial complex and increase in domestic investment that leads to economic growth.

Key words: land resources, land accounting, normative regulation, agricultural production, land relations, accounting.

Постановка проблеми. Земля є потужним активом та засобом у виробництві сільськогосподарської продукції. Її ефективне використання сільськогосподарськими товаровиробниками є запорукою успішної господарської діяльності. Як об'єкт управління, земля потребує належної організації обліку при прийнятті управлінських рішень. Використовуючи землю у виробничому процесі, агропідприємства виокремили її у складі об'єктів бухгалтерського обліку. Тому відповідна інформація про наявність, використання, освоєння земель знаходить своє відображення оперативному, управлінському, фінансовому, статистичному обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До розробки теорії земельних відносин і практики обліку земельних ділянок у сільськогосподарських підприємствах значимий внесок зробили такі вчені, як М. Я. Дем'яненко, В. М. Дручек, В. М. Жук, О. М. Євстаф'єва, В. Г. Лінник, Ю. Я. Лузан,

Б. В. Мельничук, В. Б. Мосаковський, Ю. М. Осадча, П. Т. Саблук, В. Я. Соколов, І. Б. Садовська, В. М. Трегобчук, А. М. Третяк, В. П. Ярмоленко та ін. Науковці досліджують методичні підходи до оцінки, обліку земель з врахуванням сучасних реалій, однак звертають увагу, що в Україні досі не сформований ринок сільськогосподарських земель.

Науковці в своїх працях багато уваги приділяли питанням інвентаризації різних категорій земель, порядку зарахування їх на баланс, розробці системи синтетичних та аналітичних рахунків; широко обговорювались концептуальні підходи щодо визначення способів та прийомів відображення існуючої вартості землі в системі рахівництва, в результаті чого було сформовано ряд науково-методичних підходів.

Спираючись на досвід розвинених країн світу можна констатувати, що вирішення згаданої проблеми неможливе лише ринковими регуляторами або лише завдяки державному регулюванню економіки. У сучасних умовах економічного розвитку виникла потреба вдосконалити існуючий організаційно-економічний механізм регулювання ефективного використання земель на усіх рівнях управління, в усіх галузях і сферах національної економіки. Тому існує потреба в подальшому розвитку наукових досліджень щодо бухгалтерського обліку земель, достовірної їх оцінки, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Будучи природними виробничими ресурсами, земля і земельні угіддя є тими благами за допомогою яких, забезпечуються потреби кінцевого споживача.

З огляду на різноманітні підходи щодо розуміння сутності та значимості земельних ресурсів, земля виступає об'єктом виробничих, соціально-екологічних та економіко-правових відносин.

Багатофункціональність землі пояснюється тим, що в екологічній системі вона є первинним елементом екологічної системи і головним підґрунтям відтворення життя на землі, базовим засобом виробництва сільського та лісового господарства, джерелом видобування копалин та просторово-територіальною основою при здійсненні виробничих процесів.

Унікальність земельних ресурсів як об'єкта економічних відносин, пов'язаного з розвитком відтворювального господарства (обробітком землі та вирощуванням на ній певних культур), та їх зв'язок із суспільно-правовими відносинами стосовно володіння, користування, розпорядження та управління засобами виробництва обумовлюють необхідність здійснення належного їх обліку, який передбачає накопичення, систематизацію та аналіз відомостей про кількість, розміщення, господарське використання земельних ресурсів та природний стан (якість) на державному, господарському і внутрішньогосподарському рівнях.

З набуттям Україною суверенітету на нормативно-правовому рівні закріпилась право приватної власності на землю. У громадян та підприємств з'явилась можливість проводити різні господарські операції з земельними ділянками. Тому виникла необхідність побудови належного інформаційного поля стосовно кількісного та якісного стану земельних ресурсів, їх вартісних показників, правового режиму використання власниками та користувачами в системі господарського обліку.

Господарський облік земельних ресурсів був актуальним у всіх соціально-економічних формаціях, оскільки процес аграрного виробництва притаманний усім типам суспільства. Облік земель розвивався в комплексі з агротехнічним, оперативним, бухгалтерським та іншими видами обліку. Під дією політико-економічних відносин на певних етапах історичного розвитку домінантного значення набували окремі підвиди господарського обліку (статистичний, внутрішньогосподарський–оперативний, бухгалтерський), переглядалися теоретичні основи та практика їх здійснення.

Сучасний етап розвитку аграрних відносин визначає необхідність продовження дослідження проблем, пов'язаних із узагальненням історичного досвіду здійснення господарського обліку земельних ресурсів в державі, поглибленням завдань та удосконаленням методологічних аспектів його здійснення.

В Україні облік ведеться з необхідною повнотою і детальністю залежно від певних груп ознак земель згідно Закону України «Про державний земельний кадастр» [*«Про державний земельний кадастр»*].

Даний Закон був прийнятий у 2011 році, проте набрав чинності у 2013 році. З цього моменту кадастр набув статусу єдиної державної геоінформаційної системи. У кадастр мають вноситись відомості про землі, розташовані в межах державного кордону України, їх цільове призначення, обмеження у їх використанні, а також дані про кількісну і якісну характеристику земель, їх оцінку, про розподіл земель між власниками і користувачами. Даний закон також передбачає, що відомості Державного земельного кадастру підлягають публічному оприлюдненню у Інтернеті.

На даний час Державний земельний кадастр в цілому достатньо успішно обслуговує ринок земель несільськогосподарського призначення та ринок оренди земель сільськогосподарського призначення. Впровадження ринку земель та проведення консолідації стимулюватиме наповнення земельного кадастру якісними відомостями, адже навіть якщо земельна ділянка відсутня у кадастрі, або у відомостях кадастру є помилки, продавець ділянки завжди буде зацікавлений у виконанні землевпорядних робіт із відновлення меж ділянки та її реєстрації у Державному земельному кадастрі вже із вірними характеристиками.

Разом із Законом України «Про державний земельний кадастр» нормативно-правову основу обліку кількості земель в Україні також складають Земельний кодекс України, Закон України «Про державну статистику», постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.1993 № 15 «Про порядок ведення державного земельного кадастру» та наказ Держкомстату України від 05.11.1998 №377 «Про затвердження форм державної статистичної звітності з земельних ресурсів та Інструкції з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми №№ 6-зем, ба-зем, бб-зем, 2-зем)» (із змінами згідно наказу Держкомстату від 16.10.2001 № 420). (табл.1).

Таблиця 1

Нормативне регулювання обліку земель і земельних угідь (за кількістю та якістю) у Державному земельному кадастрі

Назва нормативного документу	Зміст норми документу
Земельний кодекс України ст. 203	облік кількості земель відображає відомості, які характеризують кожен земельну ділянку за площею та складом угідь
Закон України «Про державну статистику» ст.12, наказ Держкомстату України від 05.11.1998 № 377 Інструкція з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми №№ 6-зем, ба-зем, бб-зем, 2-зем).	затверджено і введено в дію наступні форми державної статистичної звітності: № 6-зем «Звіт про наявність земель та розподіл їх за власниками землі, землекористувачами, угіддями та видами економічної діяльності» (річна); № ба-зем «Звіт про наявність зрошуваних земель та розподіл їх за власниками землі, землекористувачами та угіддями» (річна); № бб-зем «Звіт про наявність осушених земель та розподіл їх за власниками землі, землекористувачами та угіддями» (річна); № 2-зем «Звіт про землі, які перебувають у власності й користуванні» (піврічна).
Положення про порядок ведення державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.93 № 15 «Про порядок ведення державного земельного кадастру», в частині кількісного обліку земель	В основу класифікації земель покладені Стандартна статистична класифікація землекористування СЕК, розроблена Статистичною комісією та Європейською економічною комісією ООН, та Класифікація видів економічної діяльності ДК 009-96, затверджена і введена в дію наказом Держстандарту України від 22.10.1996 № 441. У звітах вказують площі земель, що перебувають у власності, постійному і тимчасовому користуванні юридичних та фізичних осіб, за винятком тих площ земель, які надані в тимчасове користування іншим власникам землі і землекористувачам із земель, що перебувають у власності або в постійному користуванні цих юридичних і фізичних осіб. Також вказуються площі земель і розподіл їх за власниками землі, землекористувачами, угіддями та видами економічної діяльності в межах територій, які входять до адміністративно-територіальних одиниць, у тому числі окремо – в межах населених пунктів, зрошувани та осушені землі, розподіл земель за формами власності. Облік кількості земель у формі державних статистичних спостережень ведеться на регулярній основі.

Нормативному регулюванню підлягає облік кількості земель та якості земельних угідь щодо власників і користувачів земельних ділянок. У зв'язку з цим дана норма встановлює необхідність персоніфікації даних обліку кількості земель та якості земельних угідь у Державному земельному кадастрі щодо окремих власників і користувачів земельних ділянок.

Облік кількості земель відображає дані, що характеризують земельні ділянки за площею, складом земельних угідь відповідно до затвердженої класифікації, розподілом земель за власниками (користувачами). Дана норма характеризує підходи щодо обліку кількості земель у Державному земельному кадастрі. Відповідний підхід реалізовано під час ведення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми №№ 6-зем, ба-зем, бб-зем, 2-зем).

Для забезпечення обліку кількості земель проводять кадастрові зйомки. Для визначення параметрів кадастрових зйомок встановлені вимоги до точності та детальності відображення земельно-облікових одиниць. Наявність вимог зумовлено зростанням ролі землі в ринковій економіці, особливо при оподаткуванні її власників, оренді земель землекористувачами та при купівлі-продажу. Ці вимоги, у свою чергу, визначаються цільовим призначенням, якістю і максимальними можливостями відображення на плані земельно-облікових одиниць та інформації. Щоб забезпечити необхідну точність обчислення площ земельних ділянок необхідний якісний картографічний матеріал. Нормативними документами рекомендуються такі масштаби земельно-кадастрових планів (карт):

- для ділянок за межами населених пунктів – не дрібніше 1:5000;
- в містах республіканського і обласного підпорядкування – не дрібніше 1:500;
- у містах районного підпорядкування і селищах – не дрібніше 1:1000;
- у селах – 1:2000.

В усіх випадках здійснюється обов'язкове координування меж облікових одиниць для подальшого аналітичного вираховування площ.

В сучасних умовах облік якості земель, очевидно, необхідно проводити із урахуванням ДСТУ 4362:2004 «Якість ґрунту. Показники родючості ґрунтів». Згідно цього нормативного документу, для оцінювання родючості ґрунту повинні використовуватись:

- матеріали великомасштабного обстеження ґрунтів і їх коригування (нариси, ґрунтові карти);
- матеріали детального агрохімічного обстеження ґрунтів;
- матеріали еколого-меліоративного моніторингу;
- результати тривалих стаціонарних польових дослідів наукових установ у конкретних ґрунтово-кліматичних умовах;
- дані агрохімічного паспорту земель сільськогосподарської призначеності, які характеризують сучасний стан родючості ґрунту та ступінь його забрудненості токсичними агрохімікатами, важкими металами, радіонуклідами.

При проведенні обліку якості земель потребують актуалізації відомості про стан ґрунтового покриву, але в сучасних умовах забезпечення фінансування відповідних обстежувальних робіт за традиційною технологією це є малоімовірним. Для проведення обліку якості земель найбільш перспективним стає застосування спеціальних методів дистанційного зондування землі, що базуються на реєстрації і подальшій інтерпретації відбитої сонячної радіації від поверхні ґрунту, рослинності та інших об'єктів.

Відомості щодо кількості та якості земель узагальнюються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин. Узагальнена інформація про кількість та якість земель безоплатно надається органам державної влади та органам місцевого самоврядування відповідно до Порядку ведення Державного земельного кадастру [«Про державний земельний кадастр»]. Даною нормою встановлюється загальне правило щодо необхідності узагальнення Держземагентством України відомостей щодо кількості та якості земель. Узагальнена інформація про кількість та якість земель має безоплатно надаватися органам державної влади та органам місцевого самоврядування.

Облік якості земель відображає відомості, які характеризують земельні угіддя за природними (гранулометричний склад ґрунтів, рельєф) та набутими (осушені, зрошувані) властивостями, що впливають на їх родючість, а також за ступенем забруднення ґрунтів і у складі державного земельного кадастру забезпечує одержання необхідних і вірогідних відомостей для вирішення важливих завдань регулювання земельних відносин у країні. Його дані є базою для бонітування ґрунтів і представляють собою порівняльну оцінку ґрунтів за основними природними властивостями, що мають сталий характер та істотно впливають на урожайність сільськогосподарських культур в природних кліматичних умовах

Для аналізу якості земельних угідь необхідно відображати облікові дані, що характеризують землі за природними і набутими властивостями, впливають на їх продуктивність та економічну цінність, а також за ступенем техногенного забруднення ґрунтів.

Питання обліку землі в умовах формування й становлення земельного ринку набувають особливої актуальності у зв'язку з потребою отримати користувачами точної і достовірної інформації про стан, якість та оцінку земельних ресурсів, ефективність їх використання при консолідації земель. Положення про моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення, що затверджене наказом Мінагрополітики України від 26.02.2004 № 51, наразі не передбачає інформаційного обміну даними, одержаними при проведенні такого моніторингу, із Державним земельним кадастром.

До здобуття незалежності земля в Україні перебувала у виключній державній власності. З прийняттям Конституції України, Земельного та Цивільного кодексів України було встановлено державну, комунальну та приватну форму власності на землю, а землекористування стало платним. Включення землі у економічні відносини поставило вимогу суттєвого розширення інформаційної бази про землекористування.

У зв'язку з цим Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено обов'язкове відображення в бухгалтерському обліку вартості землі та права користування нею. Земельно-обліковою одиницею є земельна ділянка – частина земної поверхні з установленими межами, певним місцем розташування, з визначеними щодо неї правилами, яка має ідентифікаційний (кадастровий) номер.

Законом України «Про оцінку земель» передбачено обов'язкове проведення грошової (експертної) оцінки земельних ділянок у випадку відображення їх вартості та права користування у бухгалтерському обліку.

Відповідно до правового статусу землі на сьогодні виділяють три групи об'єктів обліку (рис. 1)



Рис 1. Виділення об'єктів обліку землі залежно від правового статусу

З метою організації облікового забезпечення земельних відносин слід також врахувати ряд особливостей землі як об'єкту обліку. Такими особливостями є:

1. Об'єктом обліку є не земля взагалі, а окремі земельні ділянки.
2. Земельні ділянки для цілей бухгалтерського обліку класифікуються як один з об'єктів основних засобів.
3. На вартість земельних ділянок не нараховується амортизація (п.22 П(С)БО 7).

4. Об'єкт основних засобів – земля – не може бути ліквідований.

5. Збільшення первісної вартості земельної ділянки можливе лише у разі її дооцінки.

6. Капітальні витрати на поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи) не збільшують первісну вартість об'єкта, а визнаються як окремі об'єкти основних засобів (а субрахунку 102) і є об'єктом амортизації (пп.5.1.2 П(С)БО 7).

Ще однією важливою проблемою обліку земельного капіталу на сільськогосподарських підприємствах є необхідність запровадження єдиних методологічних засад аналітичного обліку земельних ділянок. Потреба у веденні такого обліку очевидна, оскільки дані аналітичного обліку є основою у складній системі використання землі підприємствами, яка зводиться до наявності взаємозв'язку ряду облікових процедур (рис. 2):

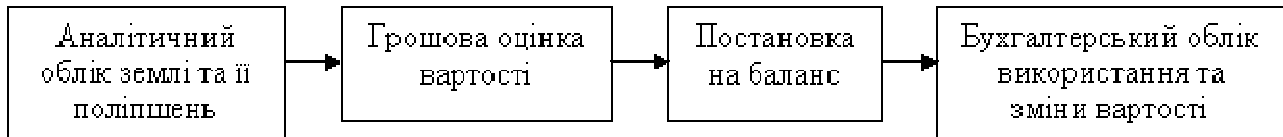


Рис. 2. Взаємозв'язок облікових процедур при відображенні операцій із земельними ділянками

Вирішення питання легалізації земельного капіталу в бухгалтерському обліку потребує внесення концептуальних змін в систему управління методологією бухгалтерського обліку в аграрному секторі. Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України спільно з Міністерством аграрної політики України розроблено Концепцію розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі України [12], запровадження якої передбачає вирішення даного питання. Зокрема, реалізація методологічних завдань Концепції забезпечить розробку методології бухгалтерського обліку специфічних об'єктів сільського господарства, а саме фізичного капіталу, ключовою категорією якого є земля як просторовий базис та основний засіб виробництва в сільському господарстві.

Таким чином, система обліку землі, яка склалася на сьогодні в нашій державі, має бути значно розширена та удосконалена, оскільки після зняття мораторію на купівлю-продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення буде значно розширено коло операцій (іпотека, дарування, купівля-продаж) та автоматично переводить їх у статус об'єктів бухгалтерського обліку. Отже, лібералізація земельних відносин забезпечить ринкове формування ціни на землю, позитивно вплине на конкурентні відносини, підвищення інноваційної активності фермерських господарств задля формування конкурентоспроможного АПК, та збільшення внутрішніх інвестицій, що і є однією із складових економічного зростання.

Для ринкових земельних відносин важливе значення має земельний кадастр, тому, що земельна ділянка стає повноцінним об'єктом нерухомого майна, який може перебувати у цивільному обігу, лише з моменту її державної реєстрації, тобто внесення до земельного кадастру відомостей про її місце розташування, межі, площу та інші важливі характеристики.

Джерела та література

1. Загурський О. М. Державне регулювання ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення. *Економіка АПК*. 2008. № 12. С. 100–106.
2. Земельний кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
3. Мартин А. Г. Регулювання ринку земель в Україні: монографія. Київ: АграрМедіаГруп, 2011. 252 с.
4. Шворак А. Природні кормові угіддя та соціально-економічний розвиток сільських територій. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*: журнал / уклад. Л. Г. Ліпич, М. Б. Кулинич. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. № 2(14). С. 112–116.

References

1. Zahurskyi, O. M. (2008) Derzhavne rehulivannia rynkovoho obihu zemel silskohospodarskoho pryznachennia [State regulation of market circulation of agricultural land]. *Ekonomika APK – Economy of agroindustrial complex*, 12, 100–106 [in Ukrainian].
2. Zemelnyi kodeks Ukrainy [The Land Code of Ukraine]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> [in Ukrainian].
3. Martyn, A. H. (2011). Rehulivannia rynku zemel v Ukraini [Regulation of land market in Ukraine]. Kyiv: AhrarMediaHrup [in Ukrainian].

4. Shvorak A. Prirodni kormovi ugiddyia ta social'no-ekonomichnij rozvitok sil's'kih teritorij [Shvorak A. Natural forage lands and socio-economic development of rural territories] / Ekonomichnij chasopis Skhidnoevropejs'kogo nacional'nogo universitetu imeni Lesi Ukraïнки: zhurnal / uklad. L. G. Lipich, M. B. Kulinich. Economic Journal of the East-European National University named after Lesia Ukrainka: journal Luc'k : Vezha-Druk, 2018. № 2(14). S. 112–116.

Стаття надійшла до редакції 01.11.2019 р.

УДК 349.6(477):657.471

Букало Надія,
кандидат економічних наук, доцент,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра обліку і аудиту;
м. Луцьк; ORCID ID 0000-0002-3393-4016,
e-mail: Bukalonadiya@ukr.net
<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-01-128-137>

ЕКОЛОГІЧНІ ВИТРАТИ, ЇХ ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ТА СТАН

У статті розглянуто економічне поняття «екологічні витрати», трактування його різними вітчизняними та закордонними науковцями. Досліджено природу походження екологічних витрат. Розглянуто зміни нормативно-правового законодавства щодо обліку витрат на охорону навколишнього природного середовища у сучасних умовах. Проведено аналізування витрат на охорону навколишнього природного середовища у загальному обсязі та за власні кошти підприємств, організацій, установ. Досліджено екологічні витрати за джерелами фінансування в 2017 році. Проведено аналізування капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища. Розглянуто проблеми зображення в бухгалтерському обліку та звітності екологічних витрат.

Ключові слова: витрати, екологічні витрати, облік, природоохоронні витрати, екологічний податок, аналіз, інвестиції.

Букало Надежда,
кандидат экономических наук, доцент,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинский,
кафедра учета и аудита;
г. Луцк; ORCID ID 0000-0002-3393-4016,
e-mail: Bukalonadiya@ukr.net

ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ РАСХОДЫ, ИХ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПРИРОДА И СОСТОЯНИЕ

В статье рассмотрены экономическое понятие «экологические расходы», трактовка его различными отечественными и зарубежными учеными. Исследована природа происхождения экологических издержек. Рассмотрены изменения нормативно-правового законодательства по учету расходов на охрану окружающей среды в современных условиях. Проведен анализ затрат на охрану окружающей среды в общем объеме и за собственные средства предприятий, организаций, учреждений. Исследованы экологические расходы по источникам финансирования в 2017 году. Проведен анализ капитальных инвестиций на охрану окружающей среды. Рассмотрены проблемы изображения в бухгалтерском учете и отчетности экологических издержек.

Ключевые слова: затраты, экологические расходы, учет, природоохранные расходы, экологический налог, анализ, инвестиции.

Bukalo Nadiya
PhD in Economics, Associate Professor,
Lesya Ukrainka Eastern European National University,
Department of Accounting and Auditing;
Lutsk; ORCID ID 0000-0002-3393-4016,
e-mail: Bukalonadiya@ukr.net